

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 3 (1702)

17 студзеня 2025 г.

На фота: адноўленая радавая сядзіба Напалеона Орды

Год добраўпарадкавання ўступае ў свае правы. Чым будучь насычаныя гэтыя 12 месяцаў і які плён прынясуць? Наводзім парадак на роднай зямлі і добраўпарадкуем асяроддзе.

Працяг тэмы на стар. 3, 5

Паляпшаючы якасць жыцця

Зручнае, бяспечнае, сучаснае і эстэтычнае. Такое, згодна з Указам № 1, павінна быць наша асяроддзе. Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў дакумент, у якім 2025-ы аб'яўлены годам добраўпарадкавання.

Кіраўнік дзяржавы зацвердзіў 3 студзеня Указ № 1. Паводле яго 2025-ы дае старт пяцігодняй якасці і прадуладжвае комплекс мерапрыемстваў, накіраваных на стварэнне і падтрыманне зручнага, бяспечнага, сучаснага і эстэтычна арганізаванага асяроддзя жыццяздзейнасці людзей. Рэалізуюцца гэтыя мерапрыемствы дзяржава будзе сумесна з арганізацыямі і грамадзянамі. Сёння будуць прыняты маштабныя меры, у тым ліку па навіяленні парку на зямлі, добраўпарадкаванні населеных

пунктаў, вытворчых аб'ектаў, падтрыманні ў належным стане тэрыторый уздоўж аўтамабільных дарог і чыгунак. Абудова не менш як два рэспубліканскія суботнікі. Ураду даручана ў месячны тэрмін завершыць рэспубліканскі план мерапрыемстваў года добраўпарадкавання.

Указ таксама прадуладжвае актыўнае валанцёрскае руху і рэалізацыю грамадзянскіх ініцыятыв, накіраваных на далейшае ўладкаванне краіны. Год добраўпарадкавання прызначаны аб'яднаць намаганні дзяржавы і грамадства па далейшым паляпшэнні якасці жыцця ў Рэспубліцы Беларусь.

Падрабязнасці — на сайце president.gov.by

Свята адзінства ў Гродне

Рэспубліканская грамадска-культурная акцыя “Марафон адзінства” разгарнулася сёння ў Гродне. Наступны прыпынак у маршруце — Мінск.

Маштабны праект, старт якому 17 верасня даў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, ахапіў усе вобласці краіны. Цікавыя сустрэчы, яркія спікеры, займальныя экскурсіі, вялікі канцэрт — праграма ў Гродне 17 і 18 студзеня таксама аб'явае быць насычанай.

Выстава “Век беларускага кіно” распавядае пра зараджэнне і асаблівае развіццё нацыянальнага кінематографу ў розныя гістарычныя перыяды. Тут прадставіць унікальныя праметы з фонду Нацыянальнага гістарычнага музея, дакументы з Нацыянальнага архіва Беларусі, афішы, рэжывіты са здымкаў, кашома, сігарыты. Кожны экспанат мае дачыненне да такіх культурных карцін, як “Белыя Росы”, “Лясная

бэль”, “Дзяўчынка шукае бацьку”, “Дзікае паліванне караля Стаха”, “Прыгоды Бураціна”.

“Кнігі ў дар Прэзідэнту” — яшчэ адзін выставачны праект, створаны Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі. Ён дэманструе выданні, падараныя Прэзідэнту кіраўнікамі розных краін, грамадскімі і культурнымі дзеячамі.

Інтэрактыўная пляцоўка Нацыянальнага дзіцячага тэхнапарка “У будучыню — разам!” прадставіць дзесяціналі навучэнцаў у галіне робататэхнікі, біятэхналогіі, архітэктуры, дызайну ды іншых. Таксама гэсцей чакуюць інтэлектуальны гульні “Атамны спрынт”, “Фізика для чайнікаў”, “Дэтэктар ведаў”.

Праект “Маё жыццё. Мой шлях. Мой Прэзідэнт” разгорнецца на філагалічным факультэце Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я. Купалы. У размове паўдзельнічаюць заслужаны юрыст Рэспублікі Беларусь і былы старшыня ЦіК Лідзія Ярошына.

А спікеры “Знакавай сустрэчы” — дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Валдзім Гігін, першая беларуская жанчына-касманаўт Марына Васілеўская, лідар каманды “МАЗ-СПОРТ-аўта” Сяргей Вязовіч — пара-

зважаюць на тэму “Праз цёрні да зорак”. Зафінішць двухдзённую праграму канцэрт “Час выбраў нас”, у якім возьмуць удзел прафесійныя і аматарскія калектывы, заслужаныя артысты Беларусі.

З фонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы культуры і мастацтва будзе выдзелена 6 мільёнаў рублёў на рэалізацыю культурна значных праектаў.

Адпаведнае распараджэнне “Аб падтрымцы культуры і мастацтва” Аляксандр Лукашэнка падпісаў 8 студзеня.

Згодна з Распараджэннем № 1 рп, за кошт сродкаў фонду акажуць падтрымку аб'екту гісторыка-культурнай каштоўнасці міжнароднага значэння — Успенскаму сабору Свята-Успенскага манастыра ў Жыровічах. Грошы пойддуць на рэстаўрацыю іканастасы, вырабленага ў 1676-м. Яго абнаўленне неапарэчнае праводзіліся ў XIX—XX стагоддзях.

Таксама выдзеленыя сродкі дапамогуць Нацыянальнаму мастацкаму музею Беларусі прадоўжыць работы па стварэнні комплексу будынкаў і адзінай выставачнай прасторы карпусоў па вуліцы Леніна, 22 і 20.

Рэалізацыя праектаў унесе значны ўклад у захаванне і прымнажэнне культурнай спадчыны Беларусі.

Падрабязнасці — на сайце president.gov.by

Захаванне і прымнажэнне спадчыны

З павагай і ўдзячнасцю

Фінальным акордам рэспубліканскай дабрачыннай акцыі “Ад усёй душы” у Навагрудку стала свята для ветэранаў працы з канцэртнай праграмай “Каляды з душайнай песняй”. З падзякай і віншаваннямі да ўдзельнікаў сустрэчы звярнуўся міністр культуры Рэспублікі Беларусь Руслан Чарнецкі.

— Мы жывём у выдатнай краіне. Яна багатая на традыцыі, якія мы беражліва захоўваем, каб перадаць нашым дзецям. З'яўляюцца і новыя ініцыятывы, якія знаходзяць падтрымку ў нашага згуртаванага і адкрытага народа. Сярод іх — дабрачынная акцыя “Ад усёй душы”. І я ўпэўнены, што яна будзе працягваць даўгія гады, — адзначыў Руслан Чарнецкі. — Кіраўнік дзяржавы не раз падкрэсліваў, што менавіта дзякуючы прадстаўнікам старэйшага пакалення мы жывём пад мірным небам, у квітнёўнай Беларусі. Сваёй нястомнай працай вы заклалі надзейны падмурк сённяшняга дабрабыту, дастатку і блішчэня.

І прамавімі таксама выступілі прадстаўнікі мясцовых органаў улады.

— Я захапляюся дабронай, якую нясуць у сваіх душах людзі сталага ўзросту, іх бацьрэсцю духу. Сваім прыкладам вы паказваеце малым, што нельга апуськаць рукі падтрымку ў нашага згуртаванага і адкрытага народа. Сярод іх — дабрачынная акцыя “Ад усёй душы”. І я ўпэўнены, што яна будзе працягваць даўгія гады, — адзначыў Руслан Чарнецкі. — Кіраўнік дзяржавы не раз падкрэсліваў, што менавіта дзякуючы прадстаўнікам старэйшага пакалення мы жывём пад мірным небам, у квітнёўнай Беларусі. Сваёй нястомнай працай вы заклалі надзейны падмурк сённяшняга дабрабыту, дастатку і блішчэня.

І прамавімі таксама выступілі прадстаўнікі мясцовых органаў улады.

Парадавалі глядачоў і юныя нясуць у сваіх душах людзі сталага ўзросту, іх бацьрэсцю духу. Сваім прыкладам вы паказваеце малым, што нельга апуськаць рукі падтрымку ў нашага згуртаванага і адкрытага народа. Сярод іх — дабрачынная акцыя “Ад усёй душы”. І я ўпэўнены, што яна будзе працягваць даўгія гады, — адзначыў Руслан Чарнецкі. — Кіраўнік дзяржавы не раз падкрэсліваў, што менавіта дзякуючы прадстаўнікам старэйшага пакалення мы жывём пад мірным небам, у квітнёўнай Беларусі. Сваёй нястомнай працай вы заклалі надзейны падмурк сённяшняга дабрабыту, дастатку і блішчэня.

— Мы жывём у выдатнай краіне. Яна багатая на традыцыі, якія мы беражліва захоўваем, каб перадаць нашым дзецям. З'яўляюцца і новыя ініцыятывы, якія знаходзяць падтрымку ў нашага згуртаванага і адкрытага народа. Сярод іх — дабрачынная акцыя “Ад усёй душы”. І я ўпэўнены, што яна будзе працягваць даўгія гады, — адзначыў Руслан Чарнецкі. — Кіраўнік дзяржавы не раз падкрэсліваў, што менавіта дзякуючы прадстаўнікам старэйшага пакалення мы жывём пад мірным небам, у квітнёўнай Беларусі. Сваёй нястомнай працай вы заклалі надзейны падмурк сённяшняга дабрабыту, дастатку і блішчэня.

— Мы жывём у выдатнай краіне. Яна багатая на традыцыі, якія мы беражліва захоўваем, каб перадаць нашым дзецям. З'яўляюцца і новыя ініцыятывы, якія знаходзяць падтрымку ў нашага згуртаванага і адкрытага народа. Сярод іх — дабрачынная акцыя “Ад усёй душы”. І я ўпэўнены, што яна будзе працягваць даўгія гады, — адзначыў Руслан Чарнецкі. — Кіраўнік дзяржавы не раз падкрэсліваў, што менавіта дзякуючы прадстаўнікам старэйшага пакалення мы жывём пад мірным небам, у квітнёўнай Беларусі. Сваёй нястомнай працай вы заклалі надзейны падмурк сённяшняга дабрабыту, дастатку і блішчэня.

І прамавімі таксама выступілі прадстаўнікі мясцовых органаў улады.

Па старонках календара

■ 17 студзеня нарадзіўся Антон Стэфанавіч Бараткоў (1917—2001) — мастак. Заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі. Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Працаваў у жанры лірычнага пейзажа, партрэта і фігуратыўнай карціны.

■ 18 студзеня з'явіўся на свет Іосіф Рыгоравіч Лангбард (1882—1951) — архітэктар, педагог. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Адзін з выдатных архітэктараў Еўропы XX стагоддзя, чья мастацкая спадчына аказвае значны ўплыў на развіццё сучаснай архітэктуры. Яго архітэктурныя шэдэўры ў вылізай ступені уплывалі на фарміраванне аблічча Мінска і з'яўляюцца жамчужынамі беларускага дойлідства. Сярод асноўных прац: Дом урада БССР і помнік У.І. Леніну, Акруговы Дом афіцэраў, Опера і тэатр Беларусі, галоўны корпус Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ў Мінску, Дом саветаў у Магілёве.

■ 20 студзеня нарадзіўся Рыгор Гаманавіч Шырмы (1892—1978) — харавы дзяржкоп, кампазітар, педагог, фалькларыст. Народны артыст БССР, Народны артыст СССР, Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР за канцэртна-выканаўчую здынаць і за “Беларускія народныя песні ў апрацоўках для хору”. Стваральнік Дзяржаўнай акадэмічнай харовай капэлы БССР (цяпер — Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла Рэспублікі Беларусь імя Р. Шырмы).

■ 21 студзеня з'явіўся на свет Уладзімір Аляксеевіч Шаліхін (1930—2002) — піяніст, дыктар беларускага радыё і тэлебачання, вядучы канцэртаў у Белдзяржфілармоніі. Увайшоў у гісторыю як аўтар і выканаўца 25 радыёперадач з цыклу “Выдатныя майстры сусветнага музычнага мастацтва”. Акрамя дыктарства і выдання музычных праграм, быў таксама спартывым каментаватарам, распараджаў цыкл праграм для дзіцяцей “Тэлебачанне — школе”.

■ 23 студзеня нарадзіўся Пётр Аляксеевіч Данелія (1920—2012) — мастак. Заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі. Працаваў у галіне станковага жывапісу (лірычны і эпічны пейзаж, партрэт, карціна, напюрмор), а таксама манументальна-дэкаратыўнага роспісу, скульптуры, графікі і медальернага мастацтва. Значнае месца ў творчасці мастака займала тэма Вялікай Айчыннай вайны.

Ірына Шавельская

Любімая праца – шчаслівы чалавек

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка 8 студзеня ўручыў спецыяльныя прэміі дзеячам культуры і мастацтва. Сярод узнагароджаных – майстар народных мастацкіх рамёстваў Гродзенскага раённага культурна-інфармацыйнага цэнтру, народны майстар Беларусі Ірына Шавельская.

Ірына Францаўна ўдастоена ўзнагароды за значны ўклад у захаванне і папулярнасцю традыцыйных рамёстваў, адраджэнне народных тэхналогій саломаллянення.

Геранія прызначае: яшчэ ніяк не можа ўсвядоміць, што яе працу так высока ацанілі. Заўважае: гэта не толькі велікі прэстыж, але і адказна! Шчыра дзякуе кіраўнікам усіх узроўняў, мета-

дыстам, людзям, якія арганізуюць фестывалі і свята, прэсе. Маўляў, калі б з іх боку не было падтрымкі, зацікаўленасці ў рабоце майстроў, то яны працавалі б паціху ў сваіх вёсках ды шэсць б творчасцю хіба што мясцовых жыхароў. А ў рэальнасці маюць магчымасць шырока папулярызаваць нашы традыцыі, знаёміць з імі вялікую колькасць людзей, выхоўваць на іх моладзь і працягваць улюбляць беларусаў у сваё справдвечнае.

АСАБЛІВЫ ПОЧЫРК

Кожная майстра па саломалляненні адрознівае почырк. Ён адлюстроўваецца і ў дэталях, і ў тым, якія вырабы ў прыярытэце.

— Мне больш даспадобы скульптура — фігуркі жывёл, птушак, нашы традыцыйныя беларускія лялькі, — кажа Ірына.

Некалькі такіх работ — скажам, вялізнага бусла і калядную Казу, — можна было ўбачыць на адкрыцці выстаў дасягненняў суверэннай Беларусі “Мая Беларусь” у Мінскім МВЦ.

Шкаваць наведвальнікам да выбару рэкамендацыі і да яе майстар-класаў вялізна!

Дарчы аб народных святах: за акном зіма, але Ірына Шавельская ўжо думае, як адлюстраваць у новых работах вясновыя традыцыі беларусаў.

У нашым рэгіёне існуе ўнікальнае рамяство, якое ўнесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Рэспублікі Беларусь: выбар велікодных вербаў (пальм) на тэрыторыі паўночна-заходняй Гродзеншчыны, — расказвае майстар. — Гэта аўтэнтычная тэхналогія мяне вельмі зацікавіла, працягваю яе вывучаць. Дала да галінак, кветак, стужак саломку — з ёй кампазіцыя становіцца сонечнай.

Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота з архіва герані

УСЁ НЕ ВЫПАДКОВА!

1990-я. У выпускніцы Ашмянскага сельгастэхнікума Ірыны Шавельскай на рукаў “свабодны” дыплом бугалтара. Час няморы, працу маладому спецыялісту знайсці складана. Нечакана дзівучына атрымалае запрашэнне з Прывадкаўскай базавай школы — ключчы арганізатарам культуры-дасугавой дзейнасці. Плён Ірыны не застаўся незаўважаным кіраўніцтвам мясцовага сельвыканкама — прапанавалі ўзначаліць сельскі клуб. Маладая кіраўніца не толькі генервала ідэі і паспяхова арганізавала мерапрыствы, але і паспявала вязаць, шчыць і асвойваць старажытнае беларускае мастацтва — выцінанку. Затым пачалася праца ў Доме рамёстваў.

— Я ўдзельнічала ў семінарах, прайшла некалькі курсаў павышэння кваліфікацыі, — расказвае Ірына Шавельская. — І ўсё больш улюблялася

ў саломалляненне. Праўда, спрабавалі баялася: складана, раптам не дам рады. Але неяк сустрэла майстроў з Іўя. Адна з іх уручыла мне пучок саломкі... Вярнулася дадому — і ўсё пазіраю на залатыя пруткі. Пайшла ў бібліятэку, адшукала кнігі па саломалляненні. Потым “нырнула” ў інтэрнэт — па схемы. Паступова захапленне перарасло ў працу. І ведаецца, я шчасліва чалавек, бо гэта любімая праца!

СПРАВА Ё КАПЕЛЮШЫ

Жыццё элігантнага салямянага галаўнога ўбору пачынаецца задвоіта да таго, як майстар сядзе яго плесці.

— Матэрыял нарыхтоўвае сама: сею на дачы жніта, жну, звязваю ў снапы, сушу, — дзеліцца сакрэтамі Ірына Францаўна. — Потым рэжу на часткі — каленца. Сартую па тэўнічым і колеры, бо калі ўлетку стаяла сонечная напруга, то і саломка атрымліваецца сонечнай, чыстай, прыгожай. А калі часта ішлі дажджы, становіцца шараватай — тады яе трэба абліць і зноў высушыць. Перад працай пучкі замочваю і прыступаю да пляцення. Для аланго капылюшыца спатрэбіцца 20 метраў зубаткі (від пляцення). Па ёй спачатку праходзіць качалкай, пасля сшываю. Хтосьці робіць гэта ніткамі, хтосьці — лёсам. На працэс ідзе два-тры дні.

ПАРАДАК НА РОДНАЙ ЗЯМЛІ

Рупліўцы скрупулёзна збіралі інфармацыю, перапісваліся з архівамі, гісторыка-краязнаўчымі музеямі і людзьмі, якія мелі дачыненне да творчасці ці жывіцтва Ірыны. З іцігам часу да справы паключыліся журналісты і краязнаўцы. Аднак да ўвеквечвання памяці вялізнага дзеяча беларускай культуры дайшлі толькі на мяжы тысячагоддзяў.

У 1997-м у Іванаве з’явіўся помнік Напалеону Орду, што да гэтага часу застаецца азіным у свеце. Затым у яго ралавым маіттку ў Варагэвічах пачаліся раскопкі, рэканструкцыі і будаўніцтва. У выніку з’явіліся музей, галерэя і адноўлена ў першасным выглядзе сядзібна. Менавіта яна прываблівае ўсіх, хто цікавіцца выдатнай асобай і лёсам беларускага Напалеона.

Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота з архіва герані

Месца незабыўнае і дарагое

Сёння гэта падаецца неверагодным, але ўсёго 50 гадоў таму імя Напалеона Орды ў Беларусі было практычна невядомае. Як і яго цудоўныя малючкі, якія захавалі ў другой палове XIX стагоддзя аблічча нашай архітэктурнай спадчыны. Памяць аб знакамітым земляку ў Іванаўскім раёне пачалі ўваскаршаць мясцовыя бібліятэкары ў 1970-х.

НАШЧАДКІ: З УДЗЯЧНАСЦЮ

Ралава сядзібна Ордаў была аднапавярховым будынкам з мансардай, невялікімі вокнамі і гонтавым дахам. Даўжыня 38 метраў, шырыня — 19. Парадны фасад выкананы ў выглядзе чатырохкалоннага двухпавярховага поршкі з невялікім балконам. У будынку было паўтара дзясятка пакояў, мноства печар, камін — тыповая для Палесся канца XVIII стагоддзя дваранская сядзібна. Так яна выглядае і на малюнку Напалеона Орды.

ПОДОВЬ КУЛЬТУРНАЙ СТАЛІЦЫ

Паводле слоў Валянціны Барадзіччык, сёлета, калі Іванова з’яўляецца культурнай сталіцай, музей і сядзібна стануць месцам правядзення многіх значных мерапрыстваў. У прыватнасці, традыцыйнага творчага праекта “Музычная гасцёўня Напалеона Орды”. Ён прымеркаваны да чарговай гадавіны з дня нараджэння мастака і абудзнення зусім хутка — у ачытку лютата. У рамках праекта плануецца выступленне Нацыянальнага акадэмічнага аркестра сімфанічнай і эстраднай музыкі Рэспублікі Беларусь імя М.Я. Фінберг. Абудуцца бесплатныя экскурсіі для школьнікаў, сустрэчы з творчай інтэлігенцыяй, экскурсіі ў гісторыю творчай спадчыны Орды. Гэта і здымкі з тэматычных мерапрыстваў, якія традыцыйна праводзіць у Іванаўскім раёне для дзяцей нараджэння земляка.

Сёлета, калі Іванова з’яўляецца культурнай сталіцай, музей і сядзібна стануць месцам правядзення многіх значных імпрэз.

На фота:
1. Стан сядзібна падчас рэканструкцыі ў 2018 годзе.
2. Суцэныя выгляд.
3. Напалеон Орда.
4. Рэгульскі, 1883.
5. Літаграфія.
6. Падчас імпрэзы.

Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота з архіва герані

НАМ ЗАСТАЛІСЯ СКАРБЫ

Вябітны мастак, кампазітар і музыкант Напалеон Орда пражыў яркае жыццё і пакінуў значны след у культуры. Ён сабраваў з Аламам Мікевічам, Іванам Тургеневым, Анар — дз Балызакам, Стэндалем, Фрэдэрыкам Шопанам, Феранцам Лістам, Джакаіна Расіні, Джузэпэ Вердзі, Палінай Віяро. Як кампазітар Напалеон Орда — аўтар больш за 20 опер, мадэраў, мадэраў, вальсаў, накрорнаў, полек, сернадаў, а таксама рамансаў і песень на словы Вітніцкага і Плута. Яго падручнік “Граматыка музыкі”, выданы ў 1873-м, многія галы былі адным з найлепшых дапаможнікаў па тэорыі музыкі.

Напалеон Орда быў дырэктарам Італьянскай оперы ў Парыжы. Па яго дакладных малюнках, зробленых падчас вандравак, мы ведаем, як выглядалі ўжо зніклыя палацы, замкі і паркі шматлікіх краін сярэдзіны XIX стагоддзя. Яго працы і сёння найкаштоўнейшыя для гісторыкаў, архітэктараў, рэстаўратараў.

Мастак пакінуў каля 200 замалёвак толькі па Беларусі. Усё яго ж у яго спадчыне больш за 1150 арыгіналаў і графічных работ. Сярод іх архітэктурныя жамчужыны, палацы і замкі Алжыра, Германіі, Галандыі, Іспаніі, Італіі, Польшчы, Паругаліі, Украіны, Францыі.

У 1873 годзе ў Варшаве выйшаў першы том збору літаграфій Напалеона Орды. На вокладцы намалюваны родны маіттак Варагэвічы. Выяву суправджае кранальны поліц аўтара: “Уласнасць ролу Орда на працягу 300 гадоў да 1831 года — месца незабыўнае і дарагое аўтара”.

Віктар ГАЎРЫШ

Крытэрыі поспеху ў

Падводзячы вынікі 2024-га, многія ўдзельнікі арт-працэсу згадвалі Нацыянальную прэмію ў галіне выяўленчага мастацтва. Па-першае, яе ўручэнне адбываецца раз на тры гады – што надае падзеі значнасці. А па-другое, з'явілася выдатная традыцыя: у Нацыянальным цэнтры сучаснага мастацтва прайшлі персаналкі чатырох лаўрэатаў. Таму на пачатку 2025-га варта перагартыць натхняльныя старонкі каталога пераможцаў прэміі.

АВАНГАРДЫСТ, ЯКІ ЎБАЧЫЎ АНЁЛА

Віцяміянін **Васіль Васільев** зарэкамэндаваў сябе як паслядоўны адэпт авангарднага мастацтва. Яго мінімалістычныя інсталляцыі, скульптуры, лэнд-арт, перформансы і жывапісныя палотны — творы канцэптуальныя, герметычныя, часам фармальныя. У іх не знойдзеш звыклых вобразаў і знаёмых сюжэтаў, зданых спарадзіць вокантэненны эмацыйны водгук.

Хутчэй яны выклікаюць здумненне — што для мастацтва не так і біла.

Ад аўтара з такой рэпутацыяй не чакаеш нічога іншага, як чарговага пацвярджэння свайго крока. Пагатоў ён ужо не ў такім веку, каб рабіць рэзкія пярэты — наядуна аляпскаваў 70-годдзе. Ды і віртуальная выстава, якая дэманструецца на сайце Полацкай мастацкай галерэі, сведчыць: у новых творах Васільев працягвае абраную раней лінію. Назва аднаго з іх гаворыць сама за сябе: “Вельмі нізкі рэльеф”.

І вось таму ўганаравана Нацпрэміяй жывапіснай серыя “Іерусалім. Спёка і холад вечнага горада” (фігуратыўныя карціны на евангельскія сюжэты) стала поўнай неспадзяванкай. Адкрыла гледачу зусім іншага Васільева.

…Хача не, не зусім — і ўважлівы глядач гэта з часам разумее. Але, без сумневу, іншага. Не канцэптуаліста, які ўвасабляе залуду праз лаканічныя выказванні, а майстра жывапісу, здатнага ўраціць вышталёнай манерай, глыбіннай асэнсаванасцю і цільнаасцю палатна. А яшчэ — неверагоднай транспазіцыя кожнага вобраза, дэталь, жэсту…

Галоўнай дзейнай асобай тут часта выступае колер: прыкладам, Уваход Гасподні ў Іерусалім выяўляецца ў светлых блакітных адценнях. Часам вырашальную ролю адыгрывае кампазіцыя. Так, сюжэт Уваскрэсення Хрыстовага вырашаны дошчыць некананічна: паміж анёлам-дабравеснікам і чалавекам, якому тая вестка прызначасца, — непрапарыйна вялікая аллегрыя, амаль пароўну падзелена па гарызанталі паміж зямлёю і небам.

Чаму ў сталага мастака, зданіх схільнага да пругтоўнасці і асэнсаванасці, з'явілася пажанненне зварнуцца да сюжэтаў, якія да яго былі адлюстраваны ў тысячках твораў? Вядома, зусім не для таго, каб прапанаваць нейкую нечаканую іх інтэрпрэтацыю — чым грашчэй многія сучасныя аўтары. Моднага і “актуальнага” новага прычэпання Евангелія тут не знойдзеш — як і наміку на постмодэрнісцкія выкрутасы, што апырыў абясцэнняваюць змест.

Болей за тое, творы Васільева цалкам магчыма ўзяць у інтэр'еры сучаснага храма — каменне, не царквы, дзе да ікананісу падыход асаблівы, а, на-

прыклад, касцёла. Хача ўплыў візантыйскай традыцыі ў карцінах прасочваецца.

Думаецца, інтэнцыя аўтара была іншая — асабіста, праз уласны духоўны досвед, спрычыніцца да евангельскіх падзей, наблізіць іх да сябе. Тут мастак прыпадобняецца верніку, які асэнсавуе пакуты, смерць і Уваскрэсенне Хрыста палчас сузіральных духоўных практыкаванняў. То-бок шукае масткі паміж Евангеллем і сабою.

“Нараджэнне Хрыстова”, Васіль Васільев

“Біблія ўтрымлівае ў сабе ўсе патэнцыйныя сюжэты літаратуры, у ёй змешчаны ўсе вечныя пытанні і канфлікты, якія непакояць чалавецтва”, — лічыць мастак.

Борхес бы з гэтым тэзісам, мабыць, паспрачыўся. Ды і ў карцінах ён не надта адлюстроўваецца. Сюжэты канкрэтныя, лакальныя, як і ў Евангеллі, — але пры гэтым касмічныя. Дзякуючы і самай сваёй сутнасці, і таленту мастака.

…У кожным разе, жывапіснае серыя разьвівае ўсе сумневы іранічных скептыкаў: Васільеву, як і яго славетны папярэднік, здатны намаляваць не толькі чорны квадрат.

ЛІНІІ, ШТО ЎТВАРАЮЦЬ ЛАБІРЫНТЫ

Усевалад Швайбу можна назваць прадлаўжальнікам слаўных традыцый беларускай графікі. Аднак адразу варта патлумачыць іх сутнасць: па-першае, дабінае засваенне акадэмічных умесцеў, а па-другое, стварэнне на гэтым базісе ўласнай творчай манеры, якая працягваецца не толькі ў алметна-стылістыцы, але найперш у аўтарскім мысленні.

Менавіта таму мэтры беларускай графікі настолькі непадобны адзін да аднаго: наўрад ці нехта відучыць здатны збытаць, скажам, творы Васіля Шаранговіча і Валерыя Славука. Працы Усевалода Швайбы таксама пазнавальныя, як кажуць, здалёк.

“Лінійны мастак імкнецца зафіксаваць той вобраз, які прыходзіць на розум або адкрыты ў пошуках і эскізах, а затым абрысы, напачатку ледзь чытальныя, ледзь адрозныя, набываюць усё большую яснасць, нібы птушана, аброслае пер'ем, гатовое выправаць свае крылы і лёс, кідаецца з гнязда ў бездань неведомасці”, — так аўтар апісвае сваю творчую алхімію.

“Armaturamater III”, Усевалад Швайба

Вось ужо другая запар персанальная выстава мастака мае ў назве слова “лінія”. Не так даўно ён прэзентаваў “Лініі думкі”, затым — “Апярэдне лініі”.

І спраўды, лінія для яго — асноўная лексічная адзінка, з дапамогай якой мастак стварае свой свет. Вядома, гэта можна сказаць пра многіх графікаў. Адметнасць у тым, што лініі Усевалода Швайбы найчасцей утвараюць лабірынт — прычым не толькі візуальны. Гэта яшчэ і палімістэст энасаў, часоў і культурных традыцый, дзе рэнесансавыя панны арганічна спалучаюцца са звыклым для жыхароў шматпаўражовак геаметрызмам (творца прыдумалі класны неагізм — Armaturamater). Гэта анамалія прастора, дзе эстэтычныя каардынаты ўвесь час мяняюцца, і таму яна вымагае ад гледача не столькі інтэрпрэтацыі, колькі эмацыйнага ўжы і не пагружэння.

Хто ведае, куды прывядзе гэты лабірынт. Але ж блукаць па ім цікава ды захапляльна. Спярша захапляешся самім тэхнічным узорным маляваннем — папраўдзе віртуозным. Потым разумеш, што аўтар ужо засвоіў гэтую мову на ўзроўні С2 і шпёр нязмушана прамаўляе на ёй.

лабірынтах фарбаў і ліній

“Уваскрэсенне Хрыстова”, Васіль Васільев

Аднак серыя “Хатынь”, якая і была ўганаравана прэміяй, на фоне іншай творчасці Усевалода Швайбы істотна вылучаецца. Найперш лаканізм. Ён асабліва заўважны, калі мастак абірае не аловак, але алей ды палатно. Карціны часам нагадваюць плакаты (хача пра “плакатнасць”, якой некалі ганілі ўтрапнёных сапраэлістаў, тут казаць не варта).

Творца спрашчае сваю візуальную мову нібы наўмысна — каб як мага больш трапіла данесці залуду і пачуццё. Напрыклад, абгарэлая дошка, аточаная ручніком, — нібы ў чырвоным кудзе... Або кранальны да слёз сімбёз немаўляці і абгаралата бярвеня... Якія дэталь і дапатковыя сэнсы тут яшчэ патрабуюцца?

НАЗАД У МАЙСТЭРНЮ, AD OVUM

Без сумневу, манументальныя творы прызначаны для грамадскіх прастораў. Ён патрэбны размах. Таму экспанаванне іх малалі ў сінхронных выставачных залах — рашэнне рызыкаўнае. Тым болей калі твор ужо, як кажуць, “стаіць”, прычым жывым яго пабаччу кожны. Зразумела, што эскізы будуць выглядаць куды менш пераканаўча.

Аднак паколькі скульптар **Аляксандр Шапо** атрымаў Нацыянальную прэмію менавіта ў намінацыі манументальнага мастацтва, яму нічога не заставалася, як збудаванне экспазіцыі вакол уганараванага твора — “Дрэва дарог”. Для гэтага давалася нібы адкруціць час назад ды вярнуць сваю скульптуру, даўно усталяваную на станцыі метро “Ваказальная”, зноў у майстэрню, дзе яна некалі доўга выспявала.

Спраўды, на яго выставе ў НЦСМ цяжка было пабыцця ўражання, нібы ты трапіў у майстэрню скульптара. На невялікай плошчы — самыя розныя артэфакты: практыкі помнікаў, камерныя

“Калейдаскоп”, Марта Шчарбіна

інтэр’ерныя скульптуры, літаграфіі... Усё як і ў майстэрні, дзе пануе творчы хаос — прынамсі на думку наведвальніка. А вось гаспадар там пачувасца вельмі ўтульна. Бо тое, што староніаму чалавеку здаецца нечым разнародным, спалучае сама асоба аўтара.

А яшчэ гэтыя аскепкі спалучае тэма дарогі, шляху. Не толькі ў геаграфічным, але і ў гістарычным і нават метафізічным вымярэнні. Побач са скульптурамі — літаграфічны партрэт Рагвалода.

“Іаан”, Аляксандр Шапо

“Вянозны малюнак твару — карта рэк на шляху з варагаў у грэкі, шляху, які вызначаў лёс героя і ўсяго Полацкага княства як калыскі беларускай дзяржаўнасці”, — тлумачыць аўтар.

Майстэрня — гэта прастора, дзе думкі мастака пераплаўляюцца ў вобразы, а потым спаквалі ўвасабляюцца ў матэрыяле. На маленькай выставе Аляксандра Шапо такі няспешны шлях прасочваецца дэтальна. Ды і наогул: як прызначасца скульптар, экспазіцыя адлюстроўвае яго шматгадовы разважэнні на тэму беларускай ідэнтычнасці.

Скажам, на выставе можна было зразумець, што вобраз дойдла Іаана, які ўрэшце ўвасобіўся ў помніку на вуліцы Полацка, напачатку ўяўляўся скульптурна зусім інчай. На эскізе, датаваным 1999 годам, стваральнік Спасакага храма выглядае на тэхнічна ды экспрэсіўна — ён нібы нясе ў свет духоўнасць і харавато. А вось для фінальнага варыянту аўтар свайго героя моцна пераасэнсавуе. Манах і дойдзіл сузірае тое самае харавато, нібы дараванае звыш.

…Так, толькі ў майстэрні мастака можна даведацца, што скульптура на станцыі метро бярэ ідэйныя вытокі... ад крыжа Еўфрасіні. Не выпадае таму здзіўляцца: творчы дарогі, як той спяваў, не пазначаныя на картах, і на іх не бывае ДАІ.

РАЗГЛЕДЗЕЦЬ У ЗАРОДКУ

У намінацыі “Дэбют” бадай самае важнае — уручыць яе менавіта пачаткоўцу, каб лавіць самацэнку ды натхненні на новыя злыя ідэі. Так бы мовіць, разгледзець талент у зародку.

Студэнтцы **БЛАМ Марце Шчарбіна**, якая трохі болей за 20 дакладна пасуе ролю дэбютанткі. Вось таму і выстава зусім невялікая, а яе назва — “Пачатак” — не патрабуе метафарычных інтэрпрэтацый: яе цалкам можна разумець літаральна.

Але нават па дробнай жменцы твораў відаць: мастачка пачала творчы шлях не з амбітных маніфэстаў, а з атчовання ўласнага майстэрства. У акадэмічных партрэтах яна вышалоўвае ўменне трапіна ўхапіць характар героя. Зрэшты, можна меркаваць, што Марта на гэтым не спыніцца. Некаторыя з яе твораў — як, напрыклад, “Лялька” — ужо пошук уласных тэмаў і вобразаў. Гэта асабліва адчуваецца на шматфігурнай карціне “Калейдаскоп”, дзе банальная сітуацыя (пакунікі гародніны ля латка) разгортае цолюю галерэю персанажы, кожны з якіх самабытны. Успаміны пра дзіцячы сон, пра паход на рынак нібы расплюшчваюць гледачу вочы на тое, у якім дзіўным свеце мы жывём і якія ўсе розныя.

***

Вядома, у мастацтве кожны прамаўляе ад сябе — і ўганараваныя прэміяй не выключэнне. Аднак агулам усё ж можна вызначыць пэўныя тэндцыі — своеасабытныя крытэрыі поспеху. Найперш гэта прафесіяналізм, добра набітая акадэмічнымі штудыямі рука. Прафесіяналізм лёгчыка-аса, які златны выкашае самы рызыкаўны манеўр з вокантэненнай лёгкасцю — і, галоўнае, без страху, бо ён скоўвае. Той прафесіяналізм, які настолькі ўвабраўся ў кроў, ажно яго нават не адчуваеш. Хіба ведаеш, што рука дакладна не падвядзе.

А другі абавязковы складнік — аўтарскія інтэнцыі. Невытлумачальныя, часам спантанныя і рызыкаўныя. Тут нешта ідзе ад галавы, нешта — ад сэрца, нешта ад рукі, якая “гучэ забываецца”... Але ў выніку зраецца тая алхімія, што і пераўтварае рамяство ў мастацтва.

Ілья СВІРЫН

Анастасія Васілевіч скончыла тэатральны факультэт Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Магістр тэатразнаўства, драматург, рэдактар аддзела тэатра ў часопісе "Мастацтва". Працуе над кандыдацкай дысертацыяй.

Ад ідэі да спектакля

Шанц драматурга-пачаткоўца ўбачыць свой твор на сцэне абмежаваны праз шэраг мастацкіх і немастацкіх прычын. Аднак у Цэнтры беларускай драматургіі дапамагаюць аўтарам зарыентавацца ў тэатральнай прасторы. Тут можна прадставіць свае п'есы публіцы і атрымаць каштоўныя водгукі ад экспертаў і гледачоў.

— Цэнтр беларускай драматургіі быў створаны ў 2007 годзе пры Рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі. Сфармавалася прастора, дзе актыўна працуюць над пошукам і падтрымкай новых талентаў драматургаў, — расказвае кіраўніца Цэнтра Анастасія Васілевіч.

Асноўны фармат мерапрыемстваў — сімпазіюмы чытанні п'ес і паказы эксперыментальных спектакляў, драматургічныя семінары і майстар-класы.

Адмысловае месца ў працы Цэнтра адводзіцца штогадовай Міжнароднай драматургічнай лабараторыі.

Удзельніцаў адбіраюць па заяўках. Сярод кандыдатаў — як драматургі, якія ўжо маюць свае п'есы, так і людзі з іншай адукацыяй, у тым ліку журналісты, педагогі, мастацтвазнаўцы, якія толькі пачынаюць пісаць.

— Калі мы бачым у іх патэнцыял — запрашаем: пры правільным кіраўніцтве чалавек здольны стварыць тэкст, які можна выкарыстоўваць для пастаноўкі, — тлумачыць Анастасія. — На працягу пяці дзён п'есу парэжысёраў і драматургаў пад курацтвам распрацоўваюць сінопсісы п'ес і прэзентуюць асобныя фрагменты. Прычым задумваў у будучы аўтару ёсць не заўсёды, і менавіта ўдзел у лабараторыі становіцца штуршком да яе з'яўлення.

Куратары — вядомыя айчыныя і замежныя драматургі. Сярод іх — Яраслава Пуліноўна, чый спектакль "Жанна" скарэй гледачоў на ўсёй постсавецкай прасторы, і Кацярына Цімафеева, якая паспяхова развіваецца ў нішы дзіцячага тэатра.

ПАЧЫТАЕМ? АБМЯГАЕМ?

Са з'яўленнем новых драматургаў унікае неабходнасць у сучасных рэжысёрах, здольных працаваць з іх творамі. Пошук і развіццё такіх спецыялістаў — таксама важная задача ЦБД.

— Для працы ў гэтым напрамку мы выкарыстоўваем сімпазіюмы чытанні і спеваў асобных п'есі да спектакля, калі акцёры чытаюць тэкст п'есы перад аўдыторыяй, аднак ужо з рэжысёрскай інтэрпрэтацыяй. Выкарыстоўваюцца докарацыі, касцоўмы, рэжысёрскія

стварэння атмасферы і рэалізацыі рэжысёрскай канцэпцыі, — адзначае кіраўніца. — Ёсць прыклады, калі ўдзел у лабараторыі прывёў да завяршэння п'есы, якія былі пастаўлены ў тым ліку на сцэне Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі.

Для удзельнікаў, якія не маюць досведу, у 2018—2019 гадах праходзіла драматургічная лабараторыя: на працягу трох месяцаў з імі працавалі супрацоўнікі ЦБД. У выніку з'явіліся п'есы, якія былі пастаўлены ў тым ліку на сцэне Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі.

Маладыя удзельнікі лабараторыі з'язджаюць з гатовым сюжэтам, эпізодыкам, з аўтарамі заключэнняў дэмоў, і на працягу трох месяцаў яны дапісваюць свае п'есы, карыстаючыся атрыманымі каштоўнымі ведамі па асновах драматургіі.

— Не ўсе, хто праходзіць на лабараторыі, застаюцца ў мастацтве. Але нам уаляцца адзначаць маладыя таленты! У выніку з'яўляюцца новыя п'есы, якія трапляюць у шорт- і лонг-лісты прэстыжных драматургічных конкурсаў, — расказвае кіраўніца Цэнтра. — Адна з іх Яўгена Прохарава. Таксама варта адзначыць інсцэніроўку прытчы Уладзіміра Караткевіча "Карней — мышыная смерць", створаную Мікалаем Музычэнкам, па якой рэжысёр Алена Зміцер паставіла спектакль "Карней. Гісторыя аднаго дома". Прэм'ера прайшла з аншлагам летась.

ПРАЦЯГ БУДЗЕ!

Падобную практыку ў ЦБД працягваюць і сёлета. Акрамя таго, плануецца аднаўленне бясплатных чытак, у якіх будучыя удзельнікі неспрактываваныя маладыя драматургі, рэжысёры і акцёры.

— У 2025 годзе з дапамогай Міністэрства культуры мы збіраемся арганізаваць драматургічныя семінары, чыткі і лабараторыі ў рамках фестывалю, выязныя сесіі з лекцыямі па сучаснай драматургіі, а таксама адкрыць лабараторыю тэатральнай крытыкі, дзе будучыя навушчыя маладыя журналісты, — дзеліцца планами Анастасія Васілевіч. — Наша заданне — стварыць драматургічную супольнасць, у якой аўтарам-пачаткоўцам будзе карысна, цікава і камфортна працаваць.

Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота з архіва ЦБД

Выдатны шанц

Ангеліна Самалёва заваявала сярэбраны медаль III Адкрытых маладзёжных Арктычных Дэльфійскіх гульніў у намінацыі "Эстрадныя спевы". Гэта далёка не першая перамога маладой спявачкі, якая яскрава праявіла сябе ў рэспубліканскім радыёконкурсе "Маладыя таленты Беларусі", міжнародным фестывалі-конкурсе "Залатая пчолка", рэспубліканскім конкурсе "Агонь маладзёжных талентаў", фестывалі "Моладзь за Саюзную дзяржаву". У апошнім, дарэчы, атрымала званне лаўрэата.

— Ангеліна, як пачаўся ваш шлях у свет музыкі?
— З самага дзяцінства любіла спяваць, танчыць, маляваць... Расла вельмі творчым дзіцём! Маё захапленне музыкай складана было не заўважыць, таму ў дзевяці гадоў маці адвела ў васьмью студию ў родным Светлагорску, дзе я навучалася да заканчэння агульнаадукацыйнай школы. Паралельна наведвала музычную і асвойвала фартэпіяна, што вельмі дапамагло ў будучыні.

— Цілер вы студэнтка трэцяга курса Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Чаму выбралі менавіта гэтую ўстанову?
— Першапачаткова хацела стаць перакладчыцам з англійскай мовы, таму вырашыла паступаць у Міністэрства культуры і мастацтваў. Добра знала іспыты і працягнула на 100 балаў ЦП...

— Якія магчымасці адкрыў універсітэт?
— Мая канцэртная дзейнасць стала больш актыўнай дзякуючы падтрымцы дацэнта кафедры эстраднай музыкі, талентавітага выкладчыка Таццяны Мікалаеўны Дробышавой. Яна дапамагла развіваць вакальныя навыкі, дае шмат каштоўных падказак і "націскае" з мяне ў лепшыя асобныя якасці! З часам наш творчы саюз становіцца ўсё мацнейшым, разам рухаемся наперад і дасягаем новых вышынь.

— Меньш любач такога настаўніка — падарунак лёсу. Тым не менш суміраюць вучобу і конкурсную дзейнасць дадаткова складана...
— Неабходна аддаць належнае педагогам БДУКМ. Абсалютная большасць выкладчыкаў актыўна падтрымлівае студэнтаў падчас спадортываў. Я таксама пры-

кладаю максімум намаганняў, каб захаваць баланс і не "запускаяць" акадэмічную сферу.

Цырымонія ўшанавання пераможцаў і ўдзельнікаў Адкрытых дзіцячых і III Адкрытых маладзёжных Арктычных Дэльфійскіх гульніў у намінацыі "Эстрадныя спевы" прайшла 27 снежня ў Рэспубліканскай гімназіі-каледжы пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі.

— Раскажыце аб Дэльфійскіх гульніх.
— Для многіх маладых выканаўцаў гэта шанс праявіць свае здольнасці, бо аглядаюць іх сапраўдныя прафесіяналы. Правіць сябе ў конкурсе такога высокага ўзроўню — каштоўны досвед. Да таго ж Таццяна Мікалаеўна поўнацэнна падтрымлівае мяне. Як вынік — вельмі цікавае, эмацыянальнае, захапляльнае падарожжа... І сустрэча з вялікай адказнасцю: як-нікак прадстаўляеш сваю краіну на міжнароднай арэне!

— Чым уразілі журы?
— У розных турах выконвала "Дзякую" Яўгена Алейніка, "Fall from the Sky" албанскай спявачкі Арылены Ары, а таксама хіт рок-гурта AC/DC "Highway to Hell". У эмацыянным плане гэтыя кампазіцыі вельмі мне імпануюць.

— Дарэчы, хто з выканаўцаў асабліва вас патхнае?
— На беларускай і расійскай эстрадзе — Ганна Благавя, Сяргей Лазараў, Дзіма Білан, і Паліна Гагарына. Што тычыцца замежных музыкантаў, вельмі любімо творчасць Майкла Джэксана.

— Плануеце памагача за прэмію Прэзідэнцкага фонду?
— Прызнацца, гэтая ідэя даўно сядзіць у галаве. Мая нядаўняя перамога — выдатны шанец увавобіць яе ў жыццё.

— Чаго яшчэ хочаце дасягнуць?
— Мару працаваць на вялікую сцэну, выступаць разам з выбітнымі артыстамі і прадставіць Беларусь на "Славянскім базары ў Віцебску".

Віалета ГРЫНКЕВІЧ

Але зразумела, што мая сапраўдная мара — звязаць жыццё з музыкай. Таму ў апошні момант перакінула дакументы ў БДУКМ на спецыяльнасць "Эстрадна-джазавы вакал". Азіраючыся назад, магу сказаць адназначна: зрабіла правільны выбар!

Падчас узнагароджання

3 “...Агеньчыкам” і Папялушкай

Вялікі тэатр Беларусі 16-ы раз правёў Баль на стары Новы год. Традыцыйна было шмат цікаўнасцей і крыху змяніўся фармат.

НОВЫ ГОД – НОВЫ БАЛЬ

Нашы оперны першы ў краіне пачаў аднаўляць у XXI стагоддзі колішнія бальныя традыцыі. Праз 15 гадоў, што мінула з дэбютнага такога мерапрыемства (обалеі), ажыятаж не знік. Аматыры па-ранейшаму рыхуюць вясёлыя строй, набываюць квіткі, наведваюць танцавальныя ропетышы, што ладзіцца ў тэатры.

Апошняя рэпетыцыя адбылася акурат напярэдні, 12 студзеня. Але ж і на самім балі разгарнуліся майстар-класы: па танга, гістарычных і бальных танцаў. Так што скажыце сваёй маме, маюльцу, я табе ногі адтапчу, было папрасу немагчыма. Занімавалі нават тры, хто раней не ўмеў ці баяўся паспрабаваць.

Сёлетняя адметнасцю балю стала знікненне разгорнутай канцэртнай праграмы ў вялікай зале, што збіраў усіх аднаўдзюва і прыкочвала да сваяк месцаў адпаведна квіткам. Захавалася больш камерныя лакальныя канцэрты: у фак партэра выступала інструментальнае трыа “Глорыя”, у фак бельэтажа – ансамбль салістаў аркестра тэатра А.М.А.Д.І.С. Brass (у навагодні строй!) на чале з загалчыкам трупай аркестра, знымым трубочом Дзмітрыем Гарбачком. У Камернай зале імя Л. Александровскай праходзіў “Блакiтны агеньчык” – двойчы за баль, каб змалгі наведальце, што пажадае. Дарчы, гэта былі не першы “проблік” у цёмнай зямной вечары: яго сваяк “Навагодні агеньчык” трывала прапосіць у афішы на святы, пачынаючы з 20 снежня.

Нягледзячы на традыцыйную наўнась канцэртных праграм, на Стара-навагоднім балі стала больш інтэрактыўна – і не толькі танцавальнага. Госьці маглі паспрабаваць сябе ў якасці салістаў-вакалістаў і артыстаў хору: было арганізавана ажно два караоке. Ано – “з зоркай”, калі менавіта складзі ансамбль з опернымі спевакамі. Другое – харавое, са струнным квінтэтам “Сернада”, якім кіруе заслужаная артыстка Беларусі Таццяна Трашчак.

Дый уласна бальных танцаў таксама было дзве. Другая – традыцыйны Венскі баль. А першая – казанчы Каралеўскі баль. Так-так, той самы, на які марыла патрапіць (і патрапіла-такі) Папялушка. Дарчы, гэта геранія не паклала нас, а зямной свята, андэйныя балет, прам’ера якога адбылася ўлетку, упрыгожваю не толькі тэатральную афішу (вядома, з пазнакай “усе квіткі прададзены”), але і святочны галезьдэр – двойчы, бо трансляцыя паўтаралася.

У час Каралеўскага балю Папялушка (Настася Храпіцкая) была ў атачэнні іншых герояў гэтай казкі: Прынца (Аляксандр Гелэх), Караля з Каралевай (Дзмі-

рый Капілаў і Клаудзія Пацёмкіна), Мачахі (Алена Сало) з яе Дочкамі (Кацярына Зіноўева-Праваліна і Алена Таболіч). Не абыйшлася без Феі (Дзіяна Трыфанова), а заватэарам-апавадальнікам гэтай чароўнай гісторыі быў Казанік (Дзмітрый Шабея). Галоўным танмайстрам усёго Балю на стары Новы год па традыцыі выступіла Юлія Дзятко, якую ў поўнай меры можна назваць хроснай балета “Папялушка”: разам з Канстанцінам Кузнецовым яна была балетмайстрам-пастаноўчыкам гэтай прэм’еры.

Настася БУНЦЭВІЧ
Фота з архіва тэатра

НОВЫЯ ІМЁНЫ...

Падрыхтоўкай і правядзеннем шпепарашняга Стара-навагодняга балю займалася малалыя творцы: рэжысёры Наталія Барановіцкая, якая не ўпершыню прадумляе палобныя сцэнары, Наталія Кузьмянкова, што зладзіла “Блакiтны агеньчык”, а таксама дырыжор-пастаноўшчык Віталь Грышчанка. Нядаўні выпускнік класа опера-сімфанічнага дырыжоравання нашай Акадэміі музыкі, Віталь прышоў у Вялікі тэатр толькі летась. І, падобна на тое, пачаў спецыялізавацца на чароўных казках: менавіта ён ставіў на нашай сцэне “Казку пра цара Салтана”, у перасвяточныя дні дырыжыраваў балетам “Шчаўкунюк” у пастаноўцы Валянціна Елізар’ева і “Папялушка”.

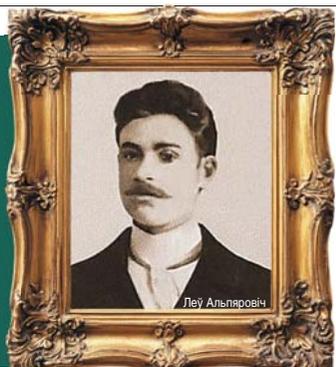
Першы месяц 2025-га знаначы мнотствам увадоў і ўдзелам малалых артыстаў у спектаклях тэатра. У оперы Дж. Пуччыні “Вільсы. Фатум” 11 студзеня партыю Гульельма, башкі геранія, у чарговы раз спяваю студэнт Акадэміі музыкі і адначасова саліст тэатра Святаслаў Сахару. У “Мак-бэце” ў ролі Доктара лубятоваў 16-га Руслан Маспану. Суквецце першых выкананняў партыі другога плану збярэ “Тоска” 23-га. Цэнтральным ж героямі паўстане прапаўдзе зорны склад малалых салістаў: Настася Малевіч – фіналістка трыяда сезона “Фактар.by”, не менш знакамiты Дзмітрый Шабей і ў ролі антаганіста Скарыя непераўздызены Станіслаў Трыфану.

Яшчэ большыя змены складаў – у балетах. У “Папялушцы” 10-га Фею ўпершыню танцавала Аляксандра Барысава, Мачуху – Варвара Ляпіна. Без значных увадоў не абыйдзецца ныводны студзеньскі паказ “Лебядзіна возера”: 15-га і 29-га можна ўбачыць цалкам розныя прам’ерыя складу Па-дэ-труа. Адэтай-Адзілій ўпершыню паўстане 22-га Марыя Музалевская. А 29-га вітаіце новых Прынца Зіфрыда (Дзясніц Шпак) і злога чароўніка Ротбарта (Іван Камшыоў). У “Бялэгршы” 19-га ў ролі пераўвасобіцця Андрэй Саркісаў, у Гамзіці – Дар’я Чуваргіна. А 26-га каханне Нікіі і Салора ўпершыню перададуць Лізавета Мусорына і Іван Камшыоў. Новы Казанік можа ў выкананні Машэя Гаспарана з’явіцца ў “Эсмеральдзе”.

У лютым тая тэатральная працягнецца, разам з ёй узнікне новы праект – “Жыццё ў прафесіі”. Знання асобы будучы не толькі выходзіць у цэнтральных партыях спектакляў, але і раздаваць па заканчэнні аўтографы.

Мастак з Вілейшчыны

У Нацыянальным мастацкім музеі працуе выстава, прысвечаная Льву Альпяровічу. Са з’яўлення на свет прызнанага класіка беларускага выяўленчага мастацтва мяжы XIX і XX стагоддзяў мінула 150 гадоў. Якім быў жыццёвы шлях знакамітага творцы?

Лев Альпяровіч

У трыдзе славутых айчынных аўтараў даваеннага часу – разам з Юдаем Пэнам і Якавам Кругерам – Лейба Альпяровіч займае асаблівае месца. Ён працаваў у жанры пейзажа, бытавых кампазіцый. Вядомы і як выдатны партрэтчыст, чые работы ўдала перадаюць не толькі знешняе падабенства мадэляў, але і характар ды ўнутраны стан. Яго ўнікальная творчая спадчына – гэта тонкае перапліненне рысаў шматлікіх напрамкаў і стыляў.

МІНСК – ПЕЦЯРБУРГ

Будучы класік нарадзіўся 4 снежня 1874 года ў вёсцы Куранец, у якой жылі больш за паўтары тысячы ўраджаў. Часта сярод іх сустракаліся аднафамільны мастак, звязаны з ім роднаснай сувязю. Тут ён жыў да 1882-га, пасля разам з сям’ёй пераехаў у Мінск.

Пачатковую мастацкую адукацыю Лейба (Лев) Альпяровіч атрымаў у Вілейскай рысавальнай школе, куды паступіў у 16 гадоў. Дзякуючы падтрымцы пецябургскай Акадэміі мастацтваў ва ўстаноўе праводзілася выстава і конкурсы, дзе юны творца аднойчы заваяваў сяброўны медаль.

маў званне мастака з чынам каледжскага сакратара за карціну “Апавадненне са Святога Пісання”, пасля асеў у Мінску, дзе сустраў будучую жонку – дачку вядомага прамыслоўца і півзавоччыка Ішкі-Хаіма Кантаровіча. Малалыя пара пасялілася ў доме на Аляксандраўскай вуліцы (цяпер – Максіма Багдановіча). Будынак, дарчы, захавалася да нашых дзён.

Сродкі да існавання Леу Альпяровіч здабываў выкладаннем. Закачыкаў партрэтаў было мала, дзяржаўнай службы, як і заснаванне ўласнай школы, творчы не цікавілі, таму прыватныя ўрокі жывапісу былі адзінай крыніцай прыбытку.

Нягледзячы на жыццёвыя цяжкасці, Альпяровіч заставаўся вольным мастаком, працягваючы пісаць, эксперыментаваць і імкнуўся выстаўляцца ў Маскве, Санкт-Пецярбургу, Вільні. У Мінску ж імя аўтара прагучала дзякуючы экспазіцыі Таварыства аматараў прыгожых мастацтваў, што адкрылася ў 1906-м. Было прададзена 36 яго твораў: дзевяць жывапісных карцін, дзве шырмы з роспісам і 25 эцюдаў.

У гэтым жа годзе Альпяровіч атрымаў замежны пашпарт і адправіўся ў Берлін. Ад’езд выклікаў рэвалюцыйны падзел, што перашкаджалі прахы. Часовая эміграцыя не была ўзрушэннем для творцы: ён даўно хацеў павяжаць за мяжой, каб, як вядома з ліста рускаму мастаку Аляксандру Гаўту, “не завязнуць” на алдым месцы.

НЕЗАЎВАЖАНЫ ДАР

Што да жыцця ў Германіі, звестак пра той перыяд захавалася мала. Згадкі беларускага класіка ў нямецкіх каталогах выстаў і артыкулах не знойдзены. Тры гады за мяжой дакументаваны толь-

Пасля вяртання ў Мінск Альпяровіч актыўна ўдзельнічаў у разнастайных выставах, шукаў уласны мастацкі стыль. Аднак месювая крытыка яго жывапісу не прызнавала, “прыемнымі і цёплым” лічылі толькі жаночыя твораў. У выніку фінансавыя праблемы прывялі Льва Альпяровіча да працы табельчыкам на будаўніцтве, а ў 1912-м – выкладчыкам у прыватным яўрэйскім вучылішчы Хайкіна. Годам пазней у “Мінскай газеце-капейцы” з’явілася нататка аб смерці творцы пасля непрыцяглай і цяжкай хваробы.

Вялікая ГРЫНКЕВІЧ
На фота карціны Лева Альпяровіча:
1. Дзевяць жанчын (пачатак 1910-х гг.).
2. Пейзаж (канец 1900-х гг.).
3. Партрэт жанчыны ў белым (канец 1900 – пачатак 1910-х гг.).
4. Берлін вечары. Над Шпрэе (1906 – 1909).

ПРЫЗНАНЫ НАЗАЎЖДЫ

На нейкі час праз вір па дзей Першай сусветнай і грамадзянскай войнаў, рэвалюцыйных ператварэнняў пра мастака забылі. Толькі ў 1925-м Беларускі дзяржаўны музей выкупу значную частку работ мастака і прадаў іх у 20 іх на Першай Усебеларускай мастацкай выставе. Больш за 300 раней невядомых палотноў выяваўка знішчылі ў 1939-м. Талы ж адбылася першая персанальная выстава.

Менавіта ў сваёй час творчасць Лева Альпяровіча назрашы апазіцыі, мастацтвазнаўцы прысвечалі яму шматлікія навуковыя публікацыі. Але ў гэты ваеннага дзікасіны часы вывезлі ў Нямеччыну. Праз судовы выпадк частку карцін у маі 1941-га аправілі на выставу ў Віцебскую галерэю Юлія Пона, дзякуючы чаму яны ашадзілі. Сёння работы выдатнага творцы можна ўбачыць у Нацыянальным мастацкім музеі, дзе працуе выстава “Лейба Альпяровіч. Да 150-годдзя” – даніна памяці выбітнаму беларускаму жывапісцу.

Убачыць на свае вочы палотны класіка можна да 23 лютага.

Пушкініяна ў Бабруйску

Царэўна Лебедзь, Руслан і Людміла, рыбак і рыбака. Знаёмыя з дзяцінства персанажы ўвасобленыя ў розных тэхніках і жанрах. У Бабруйскім мастацкім музеі пануе пушкініяна.

Фрагменты экспазіцыі

СТАНОЎЧЫ ДОСВЕД

Гэтая выстава — працяг плённага супрацоўніцтва Бабруйскага мастацкага музея з расійска-беларускім калекцыянерам і экспертам Дзмітрыем Чарняковым. Першым вопытам быў праект “Медальернае мастацтва краіны Саветаў” у 2020 годзе: экспанаваная калекцыя налічвала больш за трыста памятных медалёў. Аматыры яе апанілі, а на сайце музея з’явіўся відэасюжэт. Новая сумесная ініцыятыва прысвечана 225-годдзю з дня нараджэння А.С. Пушкіна. У праграме — унікальныя экспазіцыі, мідзьярыя, мініяцюры і мікрамініяцюры кнігі, скульптура малых формаў, лакавыя мініяцюры. Усё з’мятачыя лапаўняюць акаваралі С. Абрамава, графіка У. Самачэрнава, керамика А. Кошуба.

У экслібрсе асоба і здыбыткі вялікага паэта атрымалі шырокае адлюстраванне, якое адпавядае яго статусу ў літаратуры. Графікі практычна ўсіх рэспублік СССР, у большай ці меншай ступені, звярталіся да спадчыны рускага класіка. Сярод мноства імёнаў сваімі працамі ў экспазіцыі прадстаўлены эстонцы, украінцы, беларусы... Пушкініяна прысутнічае і ў работах мастакоў Закаўказзя, Сярэдняй Азіі. Малэрнісцкая ўяўленне асобы Пушкіна прапануе сучасны расійскі мастак Ю. Люкшыч. Адзін з яго экслібрсаў выкарыстаны для афішы выставы. Упрыгожваннем экспазіцыі стаў партрэт паэта ў выкананні вядомага майстра афарта Ю. Лаўрухіна. Сотні экслібрсаў у самых розных тэхніках адлюстравваюць гісторыю і географію пушкінскай тэмы ў гэтым кірунку графікі.

МЕДАЛЬЕРНАЕ МАСТАЦТВА

Больш за сто медалёў, барэльфеў і плакетаў прадстаўляюць пушкініяну ў медальерным мастацтве і металапластыцы. Як і мастакі-графікі, многія вядомыя медальеры прынялі ўдзел у развіцці гэтай тэмы. Самы ранні экспанат выставы — медаль акадэміка Імператарскай Акадэміі мастацтваў І. Чукмасова 1862-га, створаны да 25-годдзя смерці паэта, — першае прысвечанне класіку ў медальерным мастацтве. Шэраг твораў датуюцца канцом XIX — пачаткам XX ст. Шырока прадстаўлены савецкі перыяд. Тэматыка медалёў уключае розныя юбілеі, асроддзе паэта, шытаты, пушкінскія месцы, усё, што так ці інакш звязана з яго імем.

ЭЛІТАРНАЯ ЭТЫКЕТКА

Асноўным кампанентам экспазіцыі з’яўляецца экслібрс. Ён даўно перастаў быць толькі дэкаратыўнай этыкеткай, якая ўключаецца ў кнігу для абазначэння ўладальніка, і з’яўляецца самастойным кірункам мініяцюрнай друкаванай графікі. А з канца XIX стагоддзя — яшчэ і прадметам калекцыянавання. Неабавязковасць прыняцця да густу заказчыка дазваляе аўтарам у поўнай меры выказаць свае літаратурныя інтарсы, што матывавала жанраве развіццё экслібрса. Ён у нейкім сэнсе стаў элітарным мастацтвам. Для творцы праца з такім малым фарматам — найтанчэйшая каліграфія выканання ў спалучэнні з закладным сэнсам — выдатны спосаб прафесійнага і інтэлектуальнага самавыяўлення.

У ФАРФОРЫ, НА ПАПЕРЫ

Сярод скульптур малых формаў прыбліваюць статуэткі, зыхілыя фарфаравыя белізны. Тут адзін з варыянтаў-эскізаў М. Анікушына праца з такім малым фарматам — найтанчэйшая каліграфія выканання ў спалучэнні з закладным сэнсам — выдатны спосаб прафесійнага і інтэлектуальнага самавыяўлення.

агульная ў вершах самім класікам. Прыцягваюць увагу два буюты, адзін з якіх сімвалічна ўпрыгожаны залатым пяром. У экспазіцыі амаль сотня экспанатаў прадстаўлена і кніжная пушкініяна — у мініяцюрных і мікрамініяцюрных выданнях: “Яўген Анегін”, паэмы і казкі, вершы і эпіграмы. Некаторыя зборнікі выйшлі ў двух і трох тамах, асобныя — серыямі. Самае ж малое выданне мае пера старонак 2x1,5 см.

МАЛЯЎНІЧАЯ КАЛІГРАФІЯ

Яшчэ адна частка экспазіцыі — шкатулкі з лакавымі мініяцюрамі на сюжэты любімых з дзяцінства казак і вядомых твораў. Гэта таксама каліграфія, але ўжо малюніца. Прыкладам, паэма “Руслан і Людміла” двойчы прадстаўлена тэмай Лукамор’я ў выкананні майстроў Палеха і Холюя. У найтанчэйшых роспісах Палеха таксама бітва Руслана з галавой, Царэўна Лебедзь,

Спячача царэўна... У інтэрпрэтацыі школы Холюя — “Казка пра рыбака і рыбака”, Месцеры — “Мяцельца” з “Аповесцю Белкіна”. Ужо само акрычне выставы паказала, што творчасці Аляксандра Пушкіна застаецца актуальнай і запрацаванай у Беларусі. Сярод наведвальнікаў было шмат аматараў і адмыслоўцаў, вялікая колькасць малых людзей. Гукалі вершы, звярталіся зносіны, узніклі дыскусіі... Выстава “Пушкініяна” ў Бабруйскім мастацкім музеі працягнуцца да 23 лютага.

Генадзь БЛАГУЦІН, старшы навуковы супрацоўнік Бабруйскага мастацкага музея

ТВОРЧАЯ СПАДЧЫНА

— Нашы майстры вельмі розныя, але ўсіх аб’ядноўваюць неацэнныя якасці: бяспрэчны талент і ўменне працаваць у калектыве, — гаворыць кіраўніца Дома рамёстваў **Таціяна Карнеева** і прыгадвае гісторыю ўстаноў.

— Кола напрамкаў, па якім працавалі спадчакі, было не такім шырочкім. Але ўсе знайшлі працяг і развіццё ў сучаснасці, таксама асвойваем новыя, — расказвае Таціяна Гардзееўна. — Больш за 20 гадоў адпалі рупліўцы апраджэнню старажытных рамёстваў і пералалі досвед паслядоўнікам. Так, народны майстар Беларусі па ткацтве Вера Байкова атрымаў пачатковыя веды ў дзяцінстве, ад матулі. Выхавала вучаніцу — Алену Міхайлоўскую, якая працягвае вывучаць ткацтва, напаяючы нашы фонды выдатнымі працамі і ўжо сама гадзе падрастачоўе пакаленне. Дарчы, умовы для гэтага ёсць — тры аўтэнтычныя драўляныя ручныя ткацкія станкі ў добрым стане.

Юлія Аржава

Пра таленты і скарбы

Ведаем, дзе іх шмат! Ужо 35 гадоў філіял № 2 “Глыбоцкі дом рамёстваў” Глыбоцкай цэнтралізаванай клубнай сістэмы плённа працуе над захаваннем беларускіх народных традыцый. Для Віцебшчыны ў 1980-х арганізацыя падобнай установы была новаўвядзеннем. Час паказаў: першапраходцы дасягнулі выдатных вынікаў і сталі прыкладам для многіх.

Пераемніцай народнага майстра Беларусі па саломаліценні Марыі Ермаловіч стала Юлія Аржава, якая дапоўніла дзейнасць Дома рамёстваў вышэйнай. Цяпер гэтыя віды мастацтва ўнесены ў Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавечтва, і мы імкнёмся не толькі падтрымліваць традыцыі, але і развіваць іх у сучасным рэчышчы.

Пачатак ганчарства ва ўстаноўе паклала народны майстар Беларусі Раіса Іўчык. Яе справу прыцягваюць Арыём і Таціяна Фаміны. У 2023-м Арыём асвоіў тэхналогію апылення ганчарнага посуду барастай, якая ўключана ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі. Гэтую традыцыю цяпер вывучае і жонка. Сама ж Таціяна паспявае вызначацца ў майстэрстве ручнай лепкі з гліны: перамагла ў мініяцюры “Творчы дзёбют” на VI Міжнародным свяце-конкурсе традыцыйнай свецкілі “Славейка”, што праводзіўся ў межах XXXIII Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”.

МАЛЯВАНЫ ЦУД

Роспіс на тканіне пачынала вывучаць і потым стварыла вялікую калекцыю вырабаў для ролнага Глыбоцкага Дома рамёстваў Галіна Талірокам. А народны майстар Беларусі Святлана Скавырка, якая працуе з 2005-га, надала маляваныя форму дэкаратыўнага пано, што дазволіла арганічна скарыстоўваць яе ў сучасных інт’ер’ерах. Жанчына займаецца і навуковай работай па вывучэнні асаблівасцей роспісу па тканіне на Глыбоцкім, творчасці Язэпа Драздоўчыка, папырае традыцыйныя матывы тэмамі народных свят і фальклору. У 2014-м элемент не-

матэрыяльна-культурнай спадчыны “Маляваныя дываны Віцебскага Паазер’я” быў унесены ў Спіс нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.

МІНУЛАЕ НАЯВЕ

Цікава, з якімі льялякмі гулялі дзеці Глыбоцкіх у XI стагоддзі? Звяртаўся да майстра гістарычнай драўлянай цапкі Віктара Дудкевіча — усё расказаў і паказаў! Ён працуе ў Доме рамёстваў два дзесяці гадоў і набыў вядомасць выдатнага разьбіра, мастака і дызайнера, які займаецца рэканструкцыяй прадметаў побыту ў эпохі Сярэднявечча. У 2012-м да Дня беларускага пісьменства Віктар Дудкевіч стварыў рабочую рэканструкцыю друкарскага драўлянага станка ў натуральную велічыню. І пера, дзякуючы паменшанай копіі, якую майстар дэманструе ў розных кутках краіны, можна ўбачыць, як друкавалі ў даўнія часы. У 2020-м ініцыятыўна Віцебскай вобласці, што з’яўляецца асноўным відам творчасці Віктара Дудкевіча, было прызнана гісторыка-культурнай каштоўнасцю Беларусі.

ЛЯЛЬКІ, КАРУНКІ, КІЛІМЫ...

Сярод майстроў, якія генеруюць новыя ідэі і актыўна ўдзельнічаюць у святах, фестываліх і конкурсах, — Алена Дабравольская. Яна займаецца ткацтвам паясоў, бісераліценнем, абрадавымі льялякмі ды іншым. Акрамя таго, расоўвае брэнд Глыбоцкага Дома рамёстваў у інтэрнэт-прасторы.

Майстар Марына Дзямішэвіч аднае прыярэтгт старажытных беларускіх льялякам-мотанкам: яны самяня простыя, іх можна вырабіць з дзеткам, прыцягваючы іх у свет традыцыйнай беларускай культуры.

ДАКЛАДНАЯ ПРЫГАЖОСЦЬ

Вышыўкай і карункіпацценнем займаюцца Валініяна Логвін і Таціяна Карнеева. Творчы тандэм таксама стварае традыцыйныя глыбоцкія строі. Паколькі не захавалася ніводнай агульнай карціны, як яны выглядалі, даводзілася вывучаць шмат літаратуры, стараыя фатаграфіі, кансультавацца са спецыялістамі з Віцебска. У выніку кабаты апрапарлі ўсёх сваіх калог — атрымаўся гістарычна дакладны прыгажосць.

— Летас асабліва тэхналогію вышыўкі па філейнай сетцы. У нашай эпохі Сярэднявечча, — працягвае здыліць разнастайнасцю дзейнасці Таціяна Карнеева.

— Гэта не апошняе! Майстрыцы ўзяліся за дэталёвае вывучэнне тэхнікі ткацтва, якую выкарыстоўваюць пры вырабе кілімаў — тканых ваўняных двухбаковых бізворсавых дываноў (іх калісць таксама можна было сустрэць у хатах на Глыбоцкім).

— На новы год плануў у нас шмат, — кажа загадчыца Дома рамёстваў, — Асабліваю ўвагу надамо элементам нематэрыяльнай культурнай спадчыны Беларусі. Працягнем збор інфармацыі па іншых напрамках, будзем удасканальваць сваё майстэрства. Хочацца як мага болей расказаць пра скарбы рамёства роднай зямлі!

Святлана ЧКАЛАВА. Фота з архіва Глыбоцкага Дома рамёстваў

**МАГІЛЁўСЬКІ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Камедыя ў 1 дзеі **"Настаўленне для ахвотных ажаніцца"** (16+). 17 студзеня ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі **"Як стаць супергероём?"** (0+). Прэ'м'ера. 18 студзеня ў 12.00.
- Драма **"Калігула"** (18+). 18 студзеня ў 18.30.
- Казка **"Снежная каралева"** (6+). 19 студзеня ў 12.00.
- Камедыя ў 1 дзеі **"Прымакі"** (16+). 19 студзеня ў 18.30.
- Гісторыя прывязанасці ў 1 дзеі **"Прышоў мужчына да жанчыны"** (18+). 21 студзеня ў 18.30.
- Музыкальны спектакль у 1 дзеі **"Канцэрт-жарт"** (12+). 22 студзеня ў 18.30.
- Сямейная камедыя ў 2 дзеях **"Мая жонка – манюха"** (16+). 23 студзеня ў 18.30.
- Фантастычная камедыя **"Жаніцьба. Фантасмагорыя"** (12+). Прэ'м'ера медыйнага спектакля. 24 студзеня ў 18.30.

УНП 700184059

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛА**

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabitel@mail.ru

- Праграма **"Зімачка"** (6+) ансамбля "Харошы". Галоўная сцэна. 17 студзеня ў 19.00.
- Канцэрт у цемры **"Ёсць у мяне толькі ты"** (18+). Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. 17 студзеня ў 19.00.
- Трагікамедыя **"Дзядзечкаў сон"** (16+). Прэ'м'ера. Галоўная сцэна. 18 студзеня ў 19.00, 25 студзеня ў 19.00.
- Надзвычайна неверагоднае здарэнне ў 2 дзеях **"Жаніцьба"** (12+). Галоўная сцэна. 19 студзеня ў 19.00.
- Спектакль **"Бясконца гісторыя"** (16+). Прэ'м'ера. Камерная сцэна. 21 студзеня ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзеях **"Паўлінка"** (12+). Галоўная сцэна. 22 студзеня ў 19.00.
- Імпрэза **"Музыка душы"** (0+). Камінная зала. 23 студзеня ў 19.00.
- Трагіфарс **"Donna sola"** ("Жанчына адна") (18+). Камерная сцэна. 23 студзеня ў 19.00.
- Драма **"А зоры тут цііякі"** (12+). Галоўная сцэна. 24 студзеня ў 19.00.
- Канцэрт у цемры **"Настрой у стылі Rock"** (18+). Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. 24 студзеня ў 19.00.
- Музыкальная камедыя па п'есе У. Галубка ў 2 дзеях **"Пісаравы імяніны"** (16+). Галоўная сцэна. 26 студзеня ў 19.00.

УНП 100377901

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЭТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Балет у 2 дзеях **"Шчаўкунок"** (6+). 17 студзеня ў 19.00.
- Опера-буфа ў 2 дзеях **"Любоўны напоі"** (12+). 18 студзеня ў 18.00.
- Балет у 3 дзеях **"Баядэрка"** (12+). 19 студзеня ў 18.00, 26 студзеня ў 18.00.
- Канцэрт **"Бах жартам і сур'ёзна"** (12+). Камерная зала імя Л.П. Александровскай. 19 студзеня ў 18.30.
- Экскурсія **"Унікальны свет закулісы Вялікага тэатра Беларусі"** (6+). 21 студзеня ў 15.30, 22 студзеня ў 15.30, 23 студзеня ў 15.30.
- Опера ў 4 дзеях **"Аіда"** (12+). 21 студзеня ў 19.00.
- Балет у 2 дзеях **"Лебядзінае возера"** (12+). 22 студзеня ў 19.00.
- Опера ў 3 дзеях **"Тоска"** (12+). 23 студзеня ў 19.00.
- Рамантычны балет у 3 дзеях **"Эсмеральда"** (12+). 24 студзеня ў 19.00.
- Опера **"Аўген Анегіі"** (12+). Прэ'м'ера. 25 студзеня ў 18.00.
- Вечар вакальнай музыкі М. Рымскага-Корсакава (12+). Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 26 студзеня ў 18.30.

УНП 191081322

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
"НЯСВІЖ"**

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- Палацавы ансамбль**
- Тэатралізаваная экскурсія **"Тэатральны экспромт"**. 18 і 19 студзеня з 12.00.
  - Часовая экспазіцыя **"Звяжам свет прыгажосцю"**. Калекцыйная зала "Нумізматыка і фалерыстыка". Да 26 студзеня.
  - Экспазіцыя ёланчых цацак і ўпрыгожанняў **"Калі запальваюцца ёлкі"** з прыватнай калекцыі Наталлі Кавалёвай (Віцебск). Малая выставачная зала. Да 9 лютага.
  - Экспазіцыйны праект **"Не пакідай мяне, мой светлы сум"** скульптараў Льва і Сяргея Гумілеўскіх. Вялікая выставачная зала. Да 13 красавіка.
  - Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальны цырыманіал нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
  - Квэст **"Палацавыя таямніцы"**.
  - Виртуальныя выставы: **"Шлях да Перамогі. Вызваленне Беларусі"**, **"Перавторанні ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**, **"Нясвіж – здыбтак сусветнай культуры"**, **"Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа"**, **"Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка "Нясвіж"**.
  - Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

- Ратуша**
- Часовая экспазіцыя **"Рэгенерацыя гістарычнай часткі г. Нясвіж. Эфектыўнае гарадское асяроддзе"**. Да 20 лютага.

- Пастаянныя экспазіцыі**
- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст."**.
  - Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **"Культура часу"**. З фондаў музея-запаведніка.

- Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
  - Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
  - Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **"Школа шпёнаў"** (да 25 чалавек).
  - Гульня-знаёмства **"Музыка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
  - Гульнявая праграма **"Выкрунтасы"** (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя **"Жыццё без меж"**, прысвечаная творчасці людзей з асаблівымі патрэбамі. Да 19 студзеня.
- Выстава **"Мастак – Кніга – Тэкст"**. Творы сучасных мастакоў-графікаў з фондаў ДГАММЗ "Востраў-град Свяяжск". З 24 студзеня да 23 лютага.
- Квэст **"Белы слон"**. 25 студзеня ў 15.30.
- Экспазіцыя **"Арсенал: ваенная зброя ў гістарычным кантэксце"**. Сумесны праект з Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеем. Паўночны корпус. Да 22 кастрычніка.
- **Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- Экспазіцыя **"Воіны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку"**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.
- Сямейная квэст-экскурсія **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце"**, **"Асаблівае жаночае касцюм XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."**, **"Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

**БЕЛАРУСЬ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя **"Адзіная памяці верныя"**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
- Прастора **"Музей для дзяцей"**. Юныя наведвальнікі могуць стварыць унікальную паштоўку, зрабіць памятнаы фотаздымкі, згуляць у настольныя гульні. Серада – нядзеля з 10.00 да 17.30. Падрабязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце wamuseum.by.

УНП 100235472

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Някрасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект **"Трыяда. Скульптура – архітэктура – горад"**. Да 2 лютага.
- Выстава Сяргея Даждзя **"АБСТРАШКА і абстрактная АЗБУКА"**. Да 2 лютага.
- Выстава твораў з фондаў НЦСМ **"Цёплыя стасункі"**. Да 16 лютага.
- Персанальная выстава Аляксандра Трускоўскага **"[Не]ясабітае пытанне"**. Да 16 лютага.

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978,
час працы: аўторак – нядзеля
з 12.00 да 20.00

УНП 192545414

БЕЛАРУСЬ ТЭАТР "ЛЯЛЯ"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Выстава **"Рэха мадэрнізму. Ад Манэ да Кандзінскага"**. Да 19 студзеня.
- Інтэрактыўная казка **"Вясёлы Дарафей"** (3+). Глядзельная зала. 18 студзеня ў 11.00.
- Музыкальная казка ў 2 дзеях **"Церам-церамом"** (3+). Глядзельная зала. 19 студзеня ў 11.00.
- Інтэрактыўны спектакль **"Віні-Пух"** (2+) ад тэатра лялек "Ухтышка", Віцебск. Фае тэатра. 19 студзеня ў 17.00.
- Зусім верагоднае здарэнне ў 2 дзеях **"Яшчэ раз пра Чырвоную Шапачку"** (3+). Глядзельная зала. 25 студзеня ў 11.00.
- Інтэрактыўны спектакль **"Дзіўныя прыгоды мышаняці"** (2+) ад тэатра лялек "Ухтышка", Віцебск. Фае тэатра. 25 студзеня ў 17.00.
- Маляўнічая казка ў 1 дзеі **"Як куранятка голас шукала"** (0+). Фае тэатра. 26 студзеня ў 10.30.
- Музыкальная казка ў 2 дзеях **"Дарылівы слонік"** (4+). Глядзельная зала. 26 студзеня ў 12.00.
- Інтэрактыўны спектакль **"У гасцяў у Воўжыка і Медзведзянці"** (2+) ад тэатра лялек "Ухтышка", Віцебск. Фае тэатра. 26 студзеня ў 17.00.

УНП 300018669

**Нацыянальны мастацкі музей
Рэспублікі Беларусь**

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163,
8 025 6677819.**

УНП 100377721

КУЛЬТУРА

Сайт:
kultura-info.by
E-mail:
kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
моўе.

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведччанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-
выдавельцаў Установа
"КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура":
Галоўны рэдактар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактар аддзела —
Віктар ГАУРЫШ.

Адрас рэдакцыі: 220013,
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны аддзел: 8 017 2860797.

Паліграфічны індэкс:
63875, 638752, 63879.

Ілгютныя па паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).

Комплект (газета "Культура"
і часопіс "Мастацтва"):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Аўтары допіскаў паведамляюць
прозвішча, поўнае імя і
імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выданы), асноўнае
месца працы, зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы
не рэзюмуюцца і не вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Набыць газету ў Мінску
можна ў крамах
"Белдрук"
на пр-це Незалежнасці, 48,
і Пераможаў, 5,
на вул. Лабанка, 2,
Валадарскага, 16,
Няміга, 30, Леніна, 18,
Максіма Багдановіча
(ля прыпынку "Ст. м.
"Няміга"), у падземных
пераходах на плошчы
Перамогі і станцыі метро
"Пятроўчына".

Падпісана ў друку 16.01.2025
у 16.00. Замова № 53.
Наклад 4185.

Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства "Выдавецтва
"Беларускі Дом друку"
220013, г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.

* "Культура", 2025.

Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах
рэкламы.